

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra řízení

Studijní program: Ekonomika a management

Studijní obor: Řízení a ekonomika podniku

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Podnikání v ekologickém zemědělství

Vedoucí práce:

Ing. Jan Leština, CSc.

Autor bakalářské práce:

Hana Vaněčková

2011

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana VANĚČKOVÁ**
Osobní číslo: **E08554**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Řízení a ekonomika podniku**
Název tématu: **Podnikání v ekologickém zemědělství**
Zadávající katedra: **Katedra řízení**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem práce je zhodnocení struktury a ekonomiky hospodaření v ekologickém zemědělství ve zvoleném podniku. Práce bude dále zaměřena na výběr vhodných technologií rostlinné a živočišné výroby podle ekonomické výhodnosti a zabezpečení kontinuity podnikání.

Metodický postup :

1. Prostudování odborné literatury.
2. Zpracování metodiky postupových prací v souladu s požadavky cíle bakalářské práce.
3. Analýza hospodaření podniku jako celku, nákladovosti jednotlivých výrob včetně zhodnocení investic.
4. Návrh změn hospodaření podle vývoje v tržním prostředí.

Rámcová osnova:

1. Úvod; 2. Literární přehled; 3. Metodika; 4. Vlastní zpracování; 5. Závěry; 6. Seznam použité literatury; 7. Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **30 - 50**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

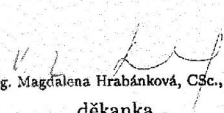
Seznam odborné literatury:

- JOHNSON, G., SCHOLLES, K.: *Cesty k úspěšnému podniku*. Computer Press Praha, 2000, 803 str., ISBN 80-7226-220-3.
PETŘÍK, T.: *Ekonomické a finanční řízení firmy*. Grada Publishing a.s. Praha, 2010, 768 str. ISBN 978-80-247-3024-0.
PORTER, M., E.: *Konkurenční strategie*. Victoria Publishing s.r.o., Praha 1994, 403 str. ISBN 80-85605-11-2.
SMEJKAL, V., RAIS, K.: *Řízení rizik*. Grada Publishing a.s. Praha, 2003, str.270, ISBN 80-247-0198-7.
SOUČEK, Z. - MAREK, J.: *Strategie úspěšného podniku*. Ostrava, Montanex a.s. 1998, 180 str., ISBN 80-85780-93-3.
SYNEK, M. a kol: *Podniková ekonomika*. C. H. Beck, Praha, 2006, 460 str., ISBN 80-7179-892-4.
SYNEK, M. a kol: *Manažerská ekonomika*. Grada Publishing a.s. Praha, 2007, 464 str., ISBN: 978-80-247-1992-4.
VEBER, J., SRPOVÁ, J.: *Podnikání malé a střední firmy*. Grada Publishing a.s. Praha, 2008, 2010, 320 s., 978-80-247-2409-6.
VLČEK, R.: *Hodnota pro zákazníka*. Praha, Management Press 2000, 443 str., ISBN 80-7261-068-6.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jan Leština, CSc.**
Katedra řízení

Datum zadání bakalářské práce: **25. ledna 2010**

Termín odevzdání bakalářské práce: **16. dubna 2011**

prof. Ing. Magdaléna Hrabánková, CSc., prof.h.c.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
L. S. Stučkova 13 (25)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. března 2010

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury, uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských prací a systémem na odhalování plagiátů.

15. dubna 2011

.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce Ing. Janu Leštinovi, CSc. za odborné vedení a všestrannou pomoc. Zároveň bych ráda poděkovala Ing. Karlu Tondrovi za poskytnutí nezbytných podkladů pro zpracování této bakalářské práce.

Obsah

1 ÚVOD	3
2 LITERÁRNÍ PŘEHLED	4
2.1 Ekologické zemědělství.....	4
2.1.1 Vymezení základních pojmů	4
2.1.2 Cíle a principy ekologického zemědělství	5
2.1.3 Hlavní zásady ekologického hospodaření.....	6
2.1.4 Základní ustanovení pro chov zvířat.....	8
2.2. Současný stav ekologického zemědělství v ČR	9
2.2.1 Vývoj ekologického zemědělství.....	9
2.2.2 Struktura užití půdy v ekologickém zemědělství.....	9
2.2.3 Další informace o ekologických farmách.....	10
2.3 Dotace v ekologickém zemědělství	10
2.3.1 Jednotná platba na plochu (SAPS).....	11
2.3.2 Národní doplňkové platby (TOP-UP).....	12
2.3.3 Podpora méně příznivých oblastí (LFA).....	12
2.3.4 Veřejný registr půdy - LIPS	13
2.4 Kontrola ekologického zemědělství.....	14
2.4.1 Druhy kontrol	15
2.5 Kalkulace nákladů a výnosů v zemědělství.....	16
2.5.1 Charakteristika používaných pojmů	16
2.5.2 Druhy nákladových kalkulací.....	16
2.5.3 Členění nákladů	17
2.5.4 Metody kalkulace nákladů.....	19
2.5.5 Rozvrhování režijních nákladů.....	20

2.6 Kalkulace nákladů v rostlinné výrobě	21
2.7 Kalkulace nákladů v živočišné výrobě	24
2.8 Kalkulace výnosů v rostlinné výrobě	27
2.9 Kalkulace výnosů v živočišné výrobě	28
3 METODIKA	30
3.1 Cíl práce	30
3.2 Zkoumaný objekt.....	30
3.3 Zdroje informací.....	30
3.4 Zkratky	30
3.5 Období šetření.....	31
3.6 Postup práce.....	31
4 VLASTNÍ PRÁCE.....	33
4.1 Charakteristika podniku	33
4.1.1 Rostlinná výroba	33
4.1.2 Živočišná výroba.....	37
4.2 Dotace.....	38
4.3 Struktura nákladů	40
5 ZÁVĚR	50
6 SUMMARY	53
7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
8 SEZNAM TABULEK.....	56

1 ÚVOD

České ekologické zemědělství a trh s biopotravinami zažívá v současnosti období dynamického rozvoje. Počet ekologicky hospodařících zemědělců přesáhl dva a půl tisíce, pracují na téměř deseti procentech celkové plochy zemědělské půdy v České republice.

Podnikání v zemědělství se podstatně liší od podnikání v jiných odvětvích. Zemědělský podnik nemůže ovlivňovat některé aspekty úspěšného podnikání tak snadno jako podniky v jiných odvětvích. Nelze zcela ovlivnit zejména objem vyráběné produkce, výši cen nebo moment prodeje. Zemědělský podnik je notně závislý na podmínkách daného roku – na rozmarech přírody, půdních podmínkách apod., které ovlivňují množství a kvalitu jeho výroby. Další omezení kladou podmínky stanovené legislativou České republiky a Evropské unie, které zemědělské podniky musí splňovat, aby měly možnost čerpat dotace, bez nichž by byl málokterý zemědělský podnik rentabilní.

První část bakalářské práce je věnována vysvětlení základních pojmů ekologického zemědělství, jeho cílů a principů. V této kapitole budou také vysvětleny hlavní zásady ekologického zemědělství, čímž bude teoreticky ukotvena daná problematika. Následující subkapitoly budou zaměřeny na současný stav ekologického zemědělství, kontrolu a dotace. Pozornost je věnována zejména problematice kalkulací. V této části bakalářské práce jsou vydefinována východiska, která poslouží jako teoretický základ, pro vypracování části praktické.

Účelem této bakalářské práce je posoudit strukturu a ekonomiku hospodaření v ekologickém zemědělství ve zvoleném podniku. Dalšími cíli je výběr vhodných technologií rostlinné a živočišné výroby podle ekonomické výhodnosti a zabezpečení kontinuity podnikání.

2 LITERÁRNÍ PŘEHLED

2.1 Ekologické zemědělství

2.1.1 Vymezení základních pojmů

Nejvyšší legislativní normou pro ekologické systémy zemědělského hospodaření v České republice je zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon upravuje v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropských společenství podmínky hospodaření v ekologickém zemědělství a k němu se vztahující osvědčování a označování bioproduktů, biopotravin a ostatních bioproduktů, a dále výkon kontroly a dozoru nad dodržováním povinností s tím spojených (MZe ČR, 2009).

Ekologické zemědělství je zvláštní druh zemědělského hospodaření, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky stanovením omezení či zákazů používání látek a postupů, které zatěžují životní prostředí nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce a který, pokud dochází k chovu hospodářských zvířat, dbá jejich etologických a fyziologických potřeb v souladu s požadavky zvláštních právních předpisů.

Ekofarma je uzavřená hospodářská jednotka zahrnující pozemky, hospodářské budovy, provozní zařízení a případně i hospodářská zvířata, sloužící ekologickému zemědělství. Podnikatelský subjekt, který hodlá v souladu se zákonem o ekologickém zemědělství podnikat na ekofarmě, je povinen se registrovat u Ministerstva zemědělství. Registraci je možno provést pro pěstování rostlin nebo pro pěstování rostlin i chov zvířat.

Bioprodukt je surovina rostlinného nebo živočišného původu získaná v ekologickém zemědělství a určená zejména k výrobě biopotravin, na níž bylo vydáno osvědčení o původu bioproduktu.

Biopotravina je potravina vyrobená z bioproduktů, povolených přídavných a pomocných látek a také vyhláškou povoleného podílu surovin nepocházejících z ekologického zemědělství a to za podmínek stanovených vyhláškou. Také na biopotravinu musí být vydáno osvědčení o původu.

Osvědčení o původu bioproduktů a biopotravin vydává kontrolní orgán (Mze ČR resp. jím pověřená osoba – KEZ – Kontrola ekologického zemědělství, ABCERT GmbH nebo Biokont CZ, s. r. o.). Osvědčení se vydává na 1 rok (max. 15 měsíců) a to do 30 dnů po provedené kontrole. Kontrolu obvykle provádí jedenkrát ročně ve vegetačním období pracovník kontrolního orgánu. Kopii osvědčení o původu bioproduktu a osvědčení o biopotravině je ekologický podnikatel povinen předat při uvedení do oběhu osobě, která je do oběhu uvádí. V celém řetězci od prvovýrobce až ke spotřebiteli je stále adresně kontrolovatelné množství i původ bioprodukce. Po vydání osvědčení o původu bioproduktu resp. biopotravin je možné je označit slovem „bio“ nebo „eko“ nebo chráněným grafickým znakem spolu s identifikačním kódem kontrolního orgánu (MOUDRÝ a kol., 2007).

Legislativa stanoví podmínky pro pěstování rostlin a chov zvířat v ekologickém zemědělství a podmínky pro výrobu biopotravin. Dále upravuje systém osvědčování původu bioproduktů a biopotravin a jejich označování i výkon kontroly a dozoru nad dodržováním tohoto zákona. Přílohy obsahují i seznamy povolených přípravků na ochranu rostlin, hnojiv, pomocných přípravků a krmiv, dále normativy pro ustájovací plochy hospodářských zvířat, seznam povolených postupů, materiálů, prostředků a přídavných látek při zpracování a skladování biopotravin (KONVALINA a kol., 2007).

2.1.2 Cíle a principy ekologického zemědělství

Hlavní cíle ekologického zemědělství

1. Produkovat kvalitní potraviny a krmiva o vysoké nutriční hodnotě v dostatečném množství.

2. Pracovat v co nejvíce uzavřených cyklech koloběhu látek, využívat místní zdroje a minimalizovat ztráty.
3. Udržet a zlepšovat úrodnost půdy.
4. Vyvarovat se všech forem znečištění pocházejících ze zemědělského podniku.
5. Minimalizovat používání neobnovitelných surovin a fosilní energie.
6. Hospodářským zvířatům vytvořit podmínky, které odpovídají jejich fyziologickým a etologickým potřebám a humánním a etickým zásadám.
7. Uchovat přírodní ekosystémy v krajině, chránit přírodu a její diverzitu.
8. Vytvářet pracovní příležitosti a tím udržet osídlení venkova a tradiční ráz zemědělské kulturní krajiny.
9. Umožnit zemědělcům a jejich rodinám ekonomický a sociální rozvoj a uspokojení z práce (ŠARAPATKA, URBAN a kol., 2006).

2.1.3 Hlavní zásady ekologického hospodaření

Osevní postup musí být pestrý a vyvážený, zaměřený na udržení a zvyšování úrodnosti půdy a zajištění živin pro růst rostlin a minimalizaci ztrát živin. Osevní postup musí umožnit:

- střídání plodin s různou konkurenční schopností vůči plevelům, škůdcům a původcům chorob s cílem snížení jejich populační hustoty
- využívání zeleného hnojení, podsevů a meziplodin
- udržení nebo zvyšování obsahu humusu v půdě
- zařazení jetelovin nebo luskovin či směsek s nimi

Obdělávání půdy se provádí šetrným způsobem s ohledem na zlepšování fyzikálních vlastností půdy, úrodnosti a protierozního působení.

Trvalé travní porosty musí být pravidelně sklizeny nebo spásány. Zatížení pastvin zvířaty a organizace pastvy nesmí způsobovat devastaci drnu. Drn trvalých travních porostů musí být ošetřován.

Regulace škodlivých činitelů je v ekologickém zemědělství založena zejména na preventivních opatřeních:

- optimální osevní postupy
- smíšené kultury
- zelené hnojení

Přímá regulace plevelů se provádí především mechanicky (tj. plečkováním, vláčením, podrýváním). Jsou povoleny fyzikální metody regulace včetně termických.

Regulace chorob a škůdců je možná (kromě metod nepřímé ochrany rostlin) pomocí postupů a přípravků povolených v příloze II. Nařízení rady č. 834/2007 Sb., o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91. Jedná se především o fyzikální a biologické metody regulace.

Rozmnožovací materiál musí pocházet z rostlin, které byly pěstovány ekologickým způsobem. Seznam rozmnožovacího materiálu pro ekologické zemědělství vede ÚKZUZ Brno. Pokud na seznam není požadovaná odrůda, lze použít nemořený konvenční rozmnožovací materiál.

Výživa a hnojení rostlin je založena především na čerpání živin z půdní zásoby neustále doplňované hlavně živinami ze statkových hnojiv a zeleného hnojení. Je zakázáno používat statková hnojiva pocházející z klecového chovu drůbeže a trvalého ustájení hospodářských zvířat na rostech. Dále čistírenské kaly a odpadní vody, kromě kalů a odpadních vod z vlastní farmy, pokud vyhovují předpisům.

Sklizňové a posklizňové technologie i dopravní a skladovací prostředky a zařízení musí být čisté a v takovém stavu, aby neobsahovaly žádné látky, které by bioprodukty mohly kontaminovat (MOUDRÝ a kol., 2007).

2.1.4 Základní ustanovení pro chov zvířat

Podle MOUDRÉHO (2007) jsou **přirozené systémy** chovu základem živočišné produkce v ekologickém zemědělství. Ekologický podnikatel je povinen chovat pouze druhy a plemena vyjmenovaných zvířat adaptované na místní podmínky, chránit zvířata před utrpením, bolestí a poškozováním zdraví. Celkový stav hospodářských zvířat nemá na ekofarmě přesáhnout 2 velké dobytčí jednotky na 1 ha zemědělské půdy.

Reprodukce vyjmenovaných hospodářských zvířat v ekologickém podniku je přednostně zajišťována přirozenou plemenitbou. Přednost má trvalá přítomnost plemeníka ve stádě. Zapouštěny mají být jen zdravé a tělesně dobře vyvinuté plemenice. Nepřipouští se hormonální synchronizace říje. Je zakázáno používat takové způsoby reprodukce, které by vedly k poškození samice nebo plodu. Při porodu je nutné zajistit jeho spontánní průběh a bezprostřední kontakt matky s novorozeným mládětem.

Ustájení zvířat musí zajišťovat životní podmínky odpovídající jejich etologickým a fyziologickým potřebám. Především dostatek prostoru pro jejich pohyb, možnost přirozené ventilace a osvětlení, přirozený způsob odpočinku, péči o vlastní tělo a podestýlku z přírodních materiálů. Je zakázáno trvale vazné ustájení u skotu a klecové chovy, použití roštů na více než 50 % podlahové plochy stáje, vytápění staveb (s výjimkou staveb pro selata). Zvířatům chovaným bez ustájení musí být zajištěna dostatečná ochrana proti větru, dešti, slunci a extrémním teplotám.

Výživa a krmení hospodářských zvířat musí být zajišťována především vlastními krmivy. Nakupovaná krmiva z přechodného období mohou tvořit nejvíce 50 % sušiny, z vlastní produkce až 80 % sušiny roční krmné dávky. Výživa přežvýkavců je zabezpečována přednostně krmivy z víceletých píceňin a trvalých travních porostů ekofarmy. V letním období jim musí být zajištěna pastva nebo přístup k zelené píce. Zdroje minerálních látek a stopových prvků mohou být používány za předpokladu, že jsou přírodního původu nebo syntetické v téže formě jako přírodní látky. Je zakázáno krmit mláďata savců krmnými směsmi ze sušeného mléka a násilné krmení zvířat.

Ochrana zdraví je zajišťována především přirozenými metodami chovu eliminujícími negativní vlivy prostředí. Základním principem ekologického chovu zvířat je prevence onemocnění. V případě onemocnění nebo podezření z něj je nutné neodkladně zabezpečit zákrok veterinárního lékaře a podle výsledku vyšetření přednostně použít přírodní a homeopatické přípravky. Použití alopatických léčiv je možné na základě diagnózy stanovené veterinárním lékařem. Po ukončení aplikace léčiv se prodlužují ochranné lhůty na dvojnásobek. Léčená zvířata musí být označena. Z jiných než zdravotních důvodů nesmí být prováděny zákroky měnící vzhled nebo funkci orgánů zvířat. Je stanoven i způsob přepravy zvířat a porážky tak, aby byl minimalizován stres zvířat.

2.2. Současný stav ekologického zemědělství v ČR

2.2.1 Vývoj ekologického zemědělství

Podle ROČENKY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ (2009) celková výměra ekologicky obhospodařovaných ploch k 31. 12. 2009 vzrostla na 398 407 ha, což představuje 9,38 % celkové zemědělské půdy v ČR. Nárůst počtu registrovaných ekologických zemědělců na celkových 2 689 subjektů (tj. o 743) představuje nejvyšší absolutní nárůst od roku 1990. Ke konci roku 2009 hospodařilo ekologickým způsobem přes 8 % registrovaných zemědělských podnikatelů v ČR. Počet výrobců biopotravin ke konci roku 2009 vzrostl na 395 subjektů. K nejčastěji zpracovávaným bioproduktům patří dle převažující činnosti výrobců zpracování masa, výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, zpracování mléka, výroba mléčných výrobků a sýrů a zpracování zeleniny a ovoce. V posledních letech výrazně roste počet registrovaných výrobců vína.

2.2.2 Struktura užití půdy v ekologickém zemědělství

Z pohledu užití půdy dominují v EZ trvalé travní porosty (TTP), v roce 2009 s výměrou téměř 330 tis. ha. Jejich plocha se však s růstem celkové výměry ekologicky obhospodařované půdy od roku 2003, kdy byl jejich podíl nejvyšší (90,86 %), již

nezvyšuje a na celkové výměře v EZ zůstává okolo 82 %. Jako pozitivní lze označit stabilní růst výměry orné půdy (za rok 2009 o 9 728 ha na celkových 44 906 ha) a také trvalých kultur (nárůst ploch vinic o téměř 60 %, sadů o 32 % a vstoupilo prvních 8 ha chmelnic) (ROČENKA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2009).

2.2.3 Další informace o ekologických farmách

V ROČENCE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ (2009) se dále uvádí, že z celkového počtu cca 1788 dotázaných ekofarem 90 % vykázalo v roce 2008 kladný hospodářský výsledek. Záporný výsledek uvedlo 9,6 % ekofarem (tj. 172 subjektů) a 7 subjektů tuto otázku odmítlo vyplnit.

V rámci ekofarem se záporným HV jsou zastoupeny jak farmy malé, tak ty největší a také různé typy ekofarem. Z podrobnější analýzy však vychází, že ke ztrátovějším podnikům patří ve větším poměru ekofarmy zaměřující se na pěstování trvalých kultur, a to v kombinaci s produkcí na orné půdě, kdy ztrátu vykázala téměř třetina ekozemědělců.

2.3 Dotace v ekologickém zemědělství

Podle KONVALINY (2007) byl rychlý rozvoj ekologického zemědělství a růst počtu ekologických farem způsoben především obnovením státní finanční podpory. Již na konci roku 1990 byly uvolněny první finanční prostředky na podporu vzniku ekologicky hospodařících podniků. V letech 1993 – 1997 státní podpora nebyla poskytována, byla obnovena v roce 1998 a byla hlavní příčinou dynamického nárůstu počtu ekologicky hospodařících farem.

Dotační zdroje lze v České republice rozdělit na dvě základní skupiny podle zdroje finančních prostředků. Po vstupu ČR do Evropské unie jsou zemědělcům nabízeny evropské dotační programy (většinou částečně kofinancované ze státního rozpočtu ČR), které jsou vhodně doplněny národními dotačními programy (plně hrazeny ze státního rozpočtu ČR). Evropské dotační programy spolu s národními doplňkovými platbami

administruje a vyplácí Státní zemědělský intervenční fond (Dostupné z WWW: < <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/> >).

Podpory a dotace významně ovlivňují jak podnikovou ekonomiku, tak rentabilitu pěstování jednotlivých plodin. Jde o celou řadu dotací a podpor, které jsou poskytovány podle příslušných vládních nařízení nebo podle nařízení Rady EU. K větším změnám evropských dotací došlo v roce 2009, k dílčím změnám dochází každoročně (POLÁČKOVÁ a kol., 2010).

2.3.1 Jednotná platba na plochu (SAPS)

Hlavním cílem jednotné platby je zabezpečit zemědělcům stabilnější příjmy. Zemědělci se mohou rozhodnout, co chtějí produkovat, přičemž jim bude zaručena stejná výše podpory nezávisle na tom, co produkují. Díky tomu se mohou lépe přizpůsobit poptávce (Dostupné z WWW: < <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/jednotna-platba-na-plochu/> >).

Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba, obhospodařující zemědělskou půdu, která je na žadatele vedena v Evidenci využití zemědělské půdy podle užívatelských vztahů podle §3a a 3b zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Žádost o poskytnutí podpory v rámci jednotné platby na plochu (SAPS) je možné podat na následující kultury: orná půda, travní porost, vinice, chmelnice, ovocný sad, školka, zelenářská zahrada, jiná kultura (KONVALINA a kol., 2007).

KONVALINA (2007) dále uvádí, že zemědělská půda, na kterou je požadováno poskytnutí finanční podpory, musí být na žadatele vedena v Evidenci nejméně od 1. 5. do 31. 8. kalendářního roku, ve kterém žádá o podporu, a po celé období, po které je na žadatele vedena v Evidenci, musí být zemědělsky obhospodařována, a to plně v souladu s dobrými zemědělskými a environmentálními podmínkami.

Žadatel musí v Žádosti vykáázat veškerou zemědělskou půdu, kterou má k dispozici, bez ohledu na to, zda na ni žádá podporu či nikoliv. Jestliže tak neučiní, bude mu udělena sankce, o kterou se sníží vyplácená podpora. Jestliže žadatel užívá půdu, kterou nemá vedenou v Evidenci, je nutné, aby ji do Evidence nahlásil, a to bez ohledu na to, zda na ni bude žádat o poskytnutí některé z podpor či nikoliv.

2.3.2 Národní doplňkové platby (TOP-UP)

Národní doplňkové platby (Top-Up) jsou platby poskytované k jednotné platbě na plochu (SAPS) a jsou upraveny nařízením vlády, které stanovuje některé podrobnosti a bližší podmínky při poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám pro příslušný rok. Top-Up je poskytován Státním zemědělským intervenčním fondem formou finančních podpor v následujících oblastech:

- pěstování lnu na vlákno
- pěstování chmele
- chovu skotu, ovcí, popřípadě koz na hospodářstvích registrovaných v ústřední evidenci podle plemenářského zákona
- pěstování plodin způsobilých pro platbu na orné půdě

Žadatel je shodný s žadatelem o platbu SAPS. Všeobecné podmínky pro poskytnutí platby Top-Up jsou shodné s podmínkami pro platbu SAPS. Pokud nebude žadateli přiznána platba SAPS, nemá nárok ani na platbu Top-Up (KONVALINA a kol., 2007).

2.3.3 Podpora méně příznivých oblastí a oblastí s ekologickými omezeními (LFA)

Žadatel nemusí být podnikatelem podle §2 odst. 2 Obchodního zákoníku, o vyrovnávací příspěvek v LFA mohou žádat i nepodnikatelé mající právní subjektivitu (např. obce, fyzické osoby nepodnikající, školy), jestliže mají tyto subjekty evidovány v LPIS alespoň minimální výměru zemědělské půdy v LFA. Základní podmínkou pro žadatele, je provedení ohlášení zemědělské půdy do Evidence.

Podpora LFA je poskytována pouze na kulturu obhospodařovanou v následujících méně příznivých oblastech a oblastech s ekologickými omezeními:

- horské oblasti
- ostatní méně příznivé oblasti
- oblasti se specifickými omezeními
- oblasti s ekologickými omezeními

KONVALINA (2007) připomíná, že žadatel o podporu pro LFA musí splňovat následující podmínky:

- Žadatel musí mít zařazeny půdní bloky, na které požaduje poskytnutí vyrovnávacího příspěvku, v Evidenci půdy po dobu trvání období minimálně od 1. května do 15. října příslušného kalendářního roku.
- Žadatel má v LPIS evidováno a vlastním jménem na vlastní odpovědnost obhospodařuje alespoň 5 ha zemědělské půdy v LFA.
- Žadatel musí hospodařit v méně příznivých oblastech, případně v oblastech s ekologickými omezeními nejméně po dobu 5 kalendářních let následujících po roce, ve kterém mu byl poprvé poskytnut vyrovnávací příspěvek.
- Žadatel nesmí být v konkursu nebo likvidaci.
- Žadatel musí dodržovat intenzitu chovu skotu, ovcí, koz a koní ve výši 0,15 až 1,5 VDJ na ha veškeré zemědělské půdě evidované v LPIS.

Tyto shora uvedené podmínky se mohou každoročně měnit.

2.3.4 Veřejný registr půdy - LIPS

LPIS je geografický informační systém (GIS), který je tvořen primárně evidencí využití zemědělské půdy. LPIS vznikl na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství na přelomu let 2003 a 2004. Ke spuštění došlo 21. března 2004.

Hlavním účelem registru půdy je ověřování údajů v žádostech o dotace poskytovaných ve vazbě na zemědělskou půdu, a to bez ohledu na to, zda jde o dotace financované ze zdrojů EU nebo o národní dotační programy (Dostupné z WWW: < <http://eagri.cz/public/web/mze/farmer/LPIS/> >).

Ten, kdo o některou z dotací usiluje, musí své hospodářství i jeho produkty nechat zkontrolovat u některé ze tří akreditovaných společností, u ministerstva zemědělství zaregistrovat a souhlasit s následnými pravidelnými i namátkovými kontrolami. Minimálně jednou ročně tak projde celý řetězec výroby i zpracování kompletní kontrolou. Ekologická kontrola se týká i podmínek, ve kterých farmář chová hospodářská zvířata.

2.4 Kontrola ekologického zemědělství

Ministerstvo zemědělství vykonává dozor nad dodržováním Zákona o ekologickém zemědělství u subjektů u něho přihlášených nebo registrovaných jako ekologičtí podnikatelé. K tomu účelu zavírá na základě výběrového řízení smlouvu s právnickou osobou, kterou pověřuje prováděním kontroly a dalších odborných úkonů. Současně ji opravňuje k vydávání osvědčení o původu bioproduktů nebo osvědčení o biopotravině.

V současné době jsou v ČR takovými oprávněnými právnickými osobami:

KEZ o. p. s.

ABCERT AG

Biokont CZ, s. r. o.

Kontrolní organizace provádí pomocí inspektorů kontrolní návštěvy zemědělských podniků. Kontrola se provádí u ekofarem, výrobců biopotravin a osob, které uvádějí bioprodukty či biopotraviny do oběhu a u výrobců krmiv a rozmnožovacího materiálu (MOUDRÝ a kol., 2007).

2.4.1 Druhy kontrol

MOUDRÝ (2007) vymezuje čtyři typy kontrol: ohlášená kontrola, neohlášená kontrola, revizní inspekce a kontrola zpracování, evidence a prodeje bioprodukce.

Každý podnik podléhá minimálně jednou za rok celkové kontrole, která je ohlášená. Inspektor ohlásí podniku termín kontroly předem. Kontrola zahrnuje celý podnik, tj. pozemky a kultury, stáje a zvířata, stroje, technologická zařízení a technologie, sklady a ostatní provozní prostory, obaly a etiketaci, provozní, skladovou a účetní evidenci. Kontrolor ověří rovněž správnost a úplnost údajů uvedených v přihlášce a vyplní formulář zápisu o kontrole.

Neohlášené kontroly, které jsou dvojího druhu: nařízené a namátkové. Nařízené kontroly jsou cílené. Tento typ kontroly se využívá v případech problematických podniků nebo vzniklo-li podezření na použití nepovolených prostředků nebo postupů.

Na základě písemné žádosti, stížnosti nebo odvolání podnikatele může MZe ČR nařídit revizní inspekci.

Kontrola zpracování, evidence a prodej bioprodukce:

- posklizňové zpracování a skladování
- zpracování rostlinných/živočišných produktů na farmě
- kontrola prodeje
- prodej k dalšímu zpracování
- prodej na farmě
- kontrola vedení účetní a skladové evidence
- oddělení účetní a evidence při souběžné produkci
- souhrnné hodnocení podniku

2.5 Kalkulace nákladů a výnosů v zemědělství

2.5.1 Charakteristika používaných pojmů

Náklady jsou peněžním vyjádřením spotřeby majetku, včetně opotřebení dlouhodobého majetku, živé práce (mzdy) a cizích služeb nakoupených od jiných podniků. Náklady je nutné odlišit od peněžních výdajů, které představují úbytek peněžních fondů podniku bez ohledu na účel jejich použití, např. nákup stroje je peněžním výdajem, ale není nákladem (SYNEK a kol., 2003).

Výnosy jsou v penězích vyjádřené výsledky získané z veškerých činností za určité účetní období (měsíc, rok) bez ohledu na to, zda došlo k platbě za tyto výnosy, či nikoliv. Nejvýznamnější složkou výnosů jsou tržby, které představují hlavní finanční zdroj podniku, který slouží k úhradě jeho nákladů a daní, výplatě dividend a jeho rozšířené reprodukci (SYNEK a kol., 2003).

Výkon je v nejobecnější podobě vymezen jako výsledek činnosti. Podle toho, pro koho je konkrétní výkon určen, zda má uspokojit potřeby externího obchodního partnera (zákazníka) či zda je poskytován pouze uvnitř podniku, se výkony člení na externí a interní (FIBÍROVÁ a kol., 2007).

Kalkulační jednicí se rozumí konkrétní výkon, vymezený měrnou jednotkou a druhem, na který se stanovují nebo zjišťují náklady a další hodnotové veličiny (KRÁL a kol., 2002). Výchozími údaji při kalkulaci nákladů jednotlivých výrobků jsou náklady přepočtené na jednotku výroby (1 ha v rostlinné výrobě, 365 KD v živočišné výrobě) (POLÁČKOVÁ a kol., 2010).

2.5.2 Druhy nákladových kalkulací

Provádí se jako (KRUTINA, NOVOTNÁ, 2004):

Předběžná kalkulace se sestavuje před zahájením výroby a slouží tak k limitování nákladů. Posláním předběžné kalkulace je vytvářet tlak na snižování nákladů.

Výsledná kalkulace se sestavuje po skončení výroby a odráží skutečný stav, kterého bylo dosaženo. Ve výsledné kalkulaci se zjišťuje skutečná výše částek kalkulačních položek dokončených výkonů v přepočtu na kalkulační jednici.

2.5.3 Členění nákladů

Předpokladem účinného řízení nákladů je jejich podrobnější rozčlenění. Členění nákladů musí být účelné a mít vztah k řešení určitého problému (POLÁČKOVÁ a kol., 2010).

a) Druhovému členění nákladů

Za základní nákladové druhy se podle KRÁLE a kol. (2002) považují spotřeba materiálu, spotřeba a použití externích prací a služeb, mzdové a ostatní osobní náklady, odpisy dlouhodobě využívaného majetku a finanční náklady.

Základní význam druhového členění nákladů spočívá v tom, že je informačním podkladem při zajištění proporcí, stability a rovnováhy mezi potřebou těchto zdrojů v podniku a vnějším okolím, které je schopno je poskytnout. Mělo by dát odpovědi na otázky, od koho, kdy a jak musí podnik zajistit materiál, energii, ostatní externí výkony a služby a další ekonomické zdroje.

b) Kalkulační členění nákladů

Rozsáhlé skupiny rozhodovacích úloh vycházejí z posouzení příčinné souvislosti nákladů k určitému buď finálnímu, nebo dílčímu výkonu. Toto přiřazování nákladů k výkonu či jeho části nazýváme kalkulačním členěním nákladů. Z hlediska příčinných vazeb nákladů k výkonu, lze rozlišit dvě základní skupiny nákladů (KRÁL a kol., 2002):

- přímé náklady, které bezprostředně souvisejí s konkrétním druhem výkonu,
- nepřímé náklady, které se nevážou k jednomu druhu výkonu a zajišťují průběh podnikatelského procesu podniku v širších souvislostech.

c) Členění nákladů podle závislosti na objemu prováděných výkonů

Základem tohoto členění jsou dvě základní skupiny nákladů: náklady, které se v závislosti na objemu výkonů mění, označované jako variabilní, a tzv. náklady fixní, které zůstávají neměnné i při změnách v určitém intervalu prováděných výkonů či využití kapacity (KRÁL a kol., 2002).

d) Členění nákladů pro manažerské rozhodování

Pro manažerské členění nákladů, které tvoří informační podklad rozhodování o budoucnosti, je typické, že vycházejí nikoliv z reálných, ale odhadovaných nákladů zvažovaných variant. Základem srovnatelnosti těchto variant je posouzení, které náklady budou uskutečněnou variantou ovlivněny a které ne.

Oportunitní náklady jsou založeny na obecné úvaze, že konkrétní výdaj majetku za účelem jeho zhodnocení v jedné podnikatelské aktivitě znemožňuje jeho využití jiným, alternativním způsobem. Omezenost ekonomických zdrojů nedovoluje podniku uskutečnit všechny možnosti, ale pouze některé z nich. K tomu, aby byly přijaty alternativy s nejvyšším efektem, je třeba, aby odmítnuté alternativy přinášely prospěch nižší oportunitní náklady jsou tak charakterizovány jako „ušlé“ výnosy, o které se podnik připravuje tím, že určitou alternativu dalšího rozvoje neuskutečňuje (KRÁL a kol., 2002).

Průměrné náklady (jednotkové náklady) jsou náklady na jednotku produkce. Zjistíme je, když celkové náklady vydělíme objemem produkce. Mezní náklady udávají přírůstek celkových nákladů, vyvolaný zvýšením produkce o jednotku. Dokud jsou mezní náklady nižší než průměrné, pak průměrné náklady klesají. Když jsou mezní náklady stejné jako průměrné, pak se průměrné náklady nemění. A jakmile jsou mezní náklady vyšší než průměrné, dochází k růstu průměrných nákladů (HOLMAN, 2005).

2.5.4 Metody kalkulace nákladů

Při zjišťování vlastních nákladů na jednotku výkonů v zemědělském podniku lze použít různé způsoby i různé postupy, což vede k rozdílným výsledkům. Jednotlivé způsoby zjišťování vlastních nákladů, tj. jednotlivé metody kalkulování, jsou charakterizovány kalkulačními jednicemi, způsobem přičítání nákladů ke kalkulační jednici a strukturou nákladů vyjádřenou kalkulačním vzorcem (POLÁČKOVÁ a kol., 2010).

Charakteristika kalkulačních metod v zemědělství

Metodou kalkulace se rozumí způsob zjištění vlastních nákladů na kalkulační jednice. V kalkulaci vlastních nákladů se vždy staví do vzájemného poměru na jedné straně náklady vynaložené na určitou produkci a na druhé straně množství vyrobené produkce. Úkolem kalkulace je rozdělit náklady určitého výkonu na stanovené kalkulační jednice. Volba kalkulační metody, tj. způsob rozpočítávání nákladů na jednotlivé kalkulační jednice, se liší podle toho, zda příslušné výkony zemědělského podniku vznikají ve sdružené nebo nesdružené výrobě.

Zemědělská výroba je ve většině svých úseků výrobou sdruženou. To znamená, že jedním výrobním procesem nutně vzniká současně nebo postupně více různých výkonů (výrobků, prací), přičemž lze jen do jisté míry nebo vůbec nelze ovlivnit jejich vzájemný poměr. V nesdružené výrobě naproti tomu jedním výrobním procesem vznikají výkony téhož druhu nebo pouze jeden výkon. Při kalkulaci vlastních nákladů je nutno v zemědělství používat různé kalkulační metody, na jejichž správnosti závisí výsledek kalkulace (POLÁČKOVÁ a kol., 2010).

Dále se zaměříme pouze na kalkulační metody používané ve sdružené výrobě:

a) Metoda odečítací (zůstatková)

Odečítací metodu je vhodné aplikovat v podmínkách, kdy výsledkem sdruženého výrobního procesu je jeden hlavní výkon (předmět kalkulace), doprovázený objektivním vznikem produktů, které se považují za vedlejší (otruby při mletí obilí). Náklady kalkulovaného hlavního výrobku se v tomto případě zjistí tak, že se od celkových

nákladů odečtou odhadnuté náklady vedlejších produktů. Podkladem pro odhad může být např. i cena, za kterou se vedlejší produkt prodává. Rozdíl se pak dělí skutečným množstvím kalkulačních jednic hlavního výrobku (KRÁL a kol., 1994).

b) Metoda rozčítací

Rozčítací způsob se naopak uplatňuje v případech, kdy výsledkem sdruženého procesu jsou výkony považované z hlediska jejich důležitosti za hlavní či přibližně rovnocenné. Výsledné kalkulace těchto výkonů pak vycházejí z podílu celkových nákladů propočtených na jednotlivé druhy výkonů. Tyto podíly lze vyjádřit např. pomocí dělení s poměrovými čísly, kde jako poměrová čísla lze využít jednotkové ceny výkonů nebo jiné vztahové veličiny charakterizující podíl výkonů na celkových výsledcích útvaru (KRÁL a kol., 1994).

2.5.5 Rozvrhování režijních nákladů

Režijní náklady jsou náklady, u kterých není možné vyjádřit jejich bezprostřední vztah ke konkrétní jednotce výkonu jako nositeli nákladů, jsou to naopak společné náklady druhu výkonu, skupiny výkonů, útvaru atd. (FIBÍROVÁ a kol., 2007).

Rozpočtem režijních nákladů se v nejobecnějším slova smyslu rozumí předpoklad nebo odhad budoucí výše režijních nákladů. Toto obecné vymezení se pak v operativním a taktickém řízení režie konkretizuje tak, že se vyjádření budoucí úrovně režijních nákladů chápe jako nákladový úkol, stanovený jednotlivým odpovědnostním střediskům na vymezené období a na jejich předpokládaný rozsah aktivity (KRÁL a kol., 2002).

2.6 Kalkulace nákladů v rostlinné výrobě

Kalkulační vzorec a náplň jednotlivých položek v rostlinné výrobě

1. Nakoupená osiva a sadba
2. Vlastní osiva a sadba
3. Nakoupená hnojiva
4. Vlastní hnojiva
5. Prostředky ochrany rostlin
6. Ostatní přímý materiál
7. Ostatní přímé náklady a služby
8. Pracovní náklady celkem
9. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
10. Náklady pomocných činností
11. Výrobní režie
12. Správní režie
13. Náklady celkem

1. Nakoupená osiva a sadba

Jde o spotřebu nakoupených osiv a sadby pro jednotlivé úseky rostlinné výroby. Při vydání osiv a sadby do spotřeby jde o přímý náklad, jehož přiřazování k jednotlivým výkonům nečiní potíže.

2. Vlastní osiva a sadba

Do této položky patří spotřeba osiv a sadby vlastní výroby pro jednotlivé úseky rostlinné výroby. Při ocenění je třeba vycházet z vlastních nákladů na jejich výrobu v podniku, včetně zohlednění zvoleného způsobu účtování o zásobách a způsobech ocenění podle charakteru výroby tak, jak stanoví účetní předpisy.

Při oceňování vlastních výrobků lze vlastní náklady stanovit na úrovni skutečných nákladů nebo nákladů podle plánových kalkulací. POLÁČKOVÁ a kol. doporučují, účtovat během účetního období produkci a spotřebu vlastních osiv a sadby ve

vnitropodnikových plánových cenách. Pro účely vlastní kalkulace se zjistí rozdíl plánové ceny a ceny zjištěné výslednou kalkulací vlastních výrobků, který bude pro účely vlastní kalkulace přiřazen ke spotřebovaným výkonům. Spotřeba vlastních osiv a sadby je přímým druhotným nákladem.

3. Nakoupená hnojiva

Jde o spotřebu průmyslových hnojiv pro jednotlivé úseky rostlinné výroby. Jedná se o přímý náklad. Určité nepřesnosti se dopouštíme tím, že v některých případech hnojená plodina nevyužije všechny živiny a část jich zůstane pro následující plodinu.

4. Vlastní hnojiva

Jde zejména o statková hnojiva. Při jejich započítávání vznikají určité potíže, které souvisí jednak s oceňováním chlévské mrvy, kejdy a močůvky, jednak s rozvrhováním těchto nákladů na jednotlivé plodiny v rostlinné výrobě. Při rozvrhu nákladů na hnojení statkovými hnojivy je třeba respektovat skutečnost, že se nehnojí jen příslušná plodina, nýbrž v podstatě celý osevní postup (při respektování zásad potřebného střídání plodin).

Z uvedeného vyplývá, že sice lze zjistit, jaké množství statkových hnojiv bylo spotřebováno, ale nelze přesně stanovit, kolik živin z toho hnojené plodiny využily. Plodiny hnojené statkovými hnojivy nevyužijí všechny živiny v nich obsažené a v některých případech ani využít nemohou, protože živiny v nich obsažené nejsou v krátké době pro rostliny přijatelné. Proto se pro tyto účely používá celá řada rozvrhových základů, které se od sebe někdy dosti podstatně liší.

5. Prostředky ochrany rostlin

Náklady na spotřebu ochranných prostředků pro jednotlivé plodiny jsou přímým nákladem.

6. Ostatní přímý materiál

Patří sem zejména spotřeba pytlů a obalů při přípravě výrobků k expedici. Zahrnuje se sem i spotřeba motouzu a ostatního materiálu pro rostlinnou výrobu.

7. Ostatní přímé náklady a služby

V této nákladové položce se kumuluje celá řada přímých nákladů, a to zejména služeb, ostatních provozních nákladů a finančních nákladů. Jde zejména o tyto náklady:

- spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek jako je voda, plyn apod.
- spotřeba energie a PHM, které výrobkově mohou být zachycovány jen u speciálních úseků rostlinné výroby
- opravy a udržování, kde se zahrnují externí náklady na opravy a udržování těchto strojů, zařízení a budov, jejichž odpisy patří v rostlinné výrobě k přímým nákladům
- nájemné za pronajatou zemědělskou půdu (pachtovné), které se rozdělují na jednotlivé úseky rostlinné výroby podle hektarů sklizňové plochy
- daň z nemovitostí pro speciální úseky rostlinné výroby
- ostatní provozní náklady, především pojistné uzavřené s jednotlivými pojišťovnami na jednotlivé plodiny

8. Pracovní náklady celkem

Do této nákladové položky se zahrnují veškeré přímé mzdové náklady a náklady na zákonné sociální a zdravotní pojištění pro jednotlivé úseky rostlinné výroby. Vzhledem k častému a nepravidelnému střídání prací pro jednotlivé výkony v RV, je obtížné přiřadit náhradu za dovolenou ke konkrétnímu výkonu, proto se zahrnuje do výrobní režie.

9. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

Do této nákladové položky se zahrnují účetní odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku. Tyto účetní odpisy vyjadřují skutečné opotřebení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku.

Pro objektivnější vyjádření odpisů k jednotlivým výkonům rostlinné výroby je třeba rozdělit stroje a budovy související s rostlinnou výrobou do dvou skupin:

- jednoúčelové stroje, zařízení a budovy, jejichž odpisy budou přímo zatěžovat příslušný výkon
- víceúčelové stroje, zařízení a budovy, jejichž odpisy budou zatěžovat režii rostlinné výroby

10. Náklady pomocných činností

Do této nákladové položky patří práce traktorů, sklízecích mlátiček, nákladní autodopravy atd. pro jednotlivé výkony rostlinné výroby. Jde o zahrnutí skutečných nákladů těchto pomocných činností prováděné pro jednotlivé plodiny.

11. Výrobní režie

Do této položky patří podíl výrobní režie rostlinné výroby, která zahrnuje všechny časově rozlišené prvotní i druhotné náklady spojené s řízením a obsluhou rostlinné výroby. Jde o náklady, které nelze zjišťovat přímo na jednotlivé výkony rostlinné výroby nebo by jejich přímé určení bylo nevhodné.

12. Správní režie

Do správní režie patří podíl správní režie pro rostlinnou výrobu, která rovněž zahrnuje všechny časově rozlišené prvotní i druhotné náklady celopodnikového charakteru (POLÁČKOVÁ a kol., 2010).

2.7 Kalkulace nákladů v živočišné výrobě

Kalkulační vzorec a náplň jednotlivých položek v živočišné výrobě

1. Nakoupená krmiva a steliva
2. Vlastní krmiva a steliva
3. Léčiva a desinfekční prostředky
4. Ostatní přímý materiál
5. Ostatní přímé náklady a služby
6. Pracovní náklady celkem

7. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
8. Odpisy dospělých zvířat
9. Náklady pomocných činností
10. Výrobní režie
11. Správní režie
12. Náklady celkem

1. Nakoupená krmiva a steliva

Spotřeba nakoupených krmiv a steliv pro jednotlivé chovy v živočišné výrobě je prvotní přímý náklad. Pro účely kalkulace se doporučuje postupovat při účtování zásob způsobem A.

2. Vlastní krmiva a steliva

Do této položky patří spotřeba krmiv a steliv vlastní výroby pro jednotlivé chovy v živočišné výrobě. Při ocenění vlastních krmiv je třeba vycházet z vlastních nákladů, protože zásoby vytvořené vlastní činností se v účetnictví oceňují vlastními náklady. Při oceňování vlastních výrobků lze vlastní náklady stanovit na úrovni skutečných nákladů nebo nákladů podle plánových kalkulací.

3. Léčiva a desinfekční prostředky

Do této nákladové položky se zahrnuje spotřeba desinfekčních prostředků a léčiv pro jednotlivé druhy hospodářských zvířat.

4. Ostatní přímý materiál

Do této nákladové položky se zahrnuje spotřeba drobného materiálu pro údržbu a čištění ustájovacích prostorů pro jednotlivé chovy v živočišné výrobě a nezaviněná manka a škody do výše norem stanovená vnitropodnikovou směrnicí a zjištěná v rámci inventarizace ke konci roku.

5. Ostatní přímé náklady a služby

Do této nákladové položky se zahrnuje:

- spotřeba neskladovatelných položek jako je voda a plyn
- spotřeba energie a PHM
- opravy a udržování budov a mechanizačních zařízení od externích dodavatelů
- nájemné za jednotlivé budovy
- daň z nemovitostí
- zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

6. Pracovní náklady celkem

Do této nákladové položky se zahrnují veškeré přímé mzdové náklady a příspěvky na zákonné sociální a zdravotní pojištění pro jednotlivé výkony živočišné výroby. Náhrada za dovolenou se zahrnuje přímo k jednotlivým úsekům živočišné výroby, pokud jde o stálé pracovníky těchto úseků. U ostatních pracovníků se náhrady za dovolenou zahrnují do výrobní režie.

7. Odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku

Do této nákladové položky se zahrnují účetní odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, které souvisejí s jednotlivými výkony živočišné výroby. Odpisy DNHM mají vyjadřovat skutečné opotřebení tohoto majetku.

8. Odpisy dospělých zvířat

Při definování pojmu dospělá zvířata se vychází ze zootechnického pojetí, kdy se za dospělá zvířata považují dospělá chovná zvířata, která vedle svých dalších možných užitných vlastností zabezpečují reprodukci chovu.

9. Náklady pomocných činností

Do této nákladové položky patří práce traktorů, nákladní autodopravy a potahů pro jednotlivé výkony živočišné výroby. Jde o zahrnutí skutečných nákladů těchto pomocných činností prováděných pro jednotlivé chovy. Do této položky patří též

opravy a udržování prováděné ve vlastní režii. V živočišné výrobě jde často o vysokou nákladovou položku. Tato nákladová položka představuje druhotný náklad.

10. Výrobní režie

Do této položky patří podíl výrobní režie živočišné výroby, která zahrnuje všechny prvotní i druhotné náklady, jež souvisí s řízením i obsluhou živočišné výroby. Jde o náklady, které nelze přiřadit přímo na jednotlivé výkony živočišné výroby nebo by jejich přímé určování bylo nevhodné.

11. Správní režie

Do správní režie patří její podíl pro živočišnou výrobu. Správní režie zahrnuje prvotní i druhotné náklady celopodnikového charakteru (POLÁČKOVÁ a kol., 2010).

2.8 Kalkulace výnosů v rostlinné výrobě

Kalkulační vzorec a náplň jednotlivých položek v rostlinné výrobě

1. Tržby za hlavní výrobky RV
2. Tržby za vedlejší výrobky RV
3. Podpory a dotace
4. Ostatní výnosy RV
5. Výnosy celkem

1. Tržby za hlavní výrobky RV

Tržby za jednotlivé rostlinné výrobky jsou nejpodstatnější součástí výnosů v RV. Pokud je u plodiny pouze jeden tržní výrobek je vlastní zjišťování tržeb v podstatě bezproblémové. Protože náklady na plodiny jsou zjišťovány za hospodářský rok, mělo by to být respektováno také u tržeb.

2. Tržby za vedlejší výrobky RV

Může se jednat o tržby za slámu obilovin, luskovin apod.

3. Podpory a dotace

Do dotací a podpor na plodiny se zahrnují:

- Národní podpory
- Přímé platby (SAPS)
- Národní doplňkové platby (TOP-UP)
- Ostatní platby (LFA)

Platby SAPS a TOP-UP jsou podnikům poskytovány na 1 ha zemědělské, resp. Orné půdy za předpokladu dodržení všech podmínek, které vyžaduje příslušné vládní nařízení. Sazby těchto plateb jsou ročně aktualizovány. Do výnosů jednotlivých plodin se přiřazují podle výměry sklizňové plochy plodin, kterých se dané platby týkají. Podle výše hektarového výnosu se přepočítají na jednotku produkce, připočítají se k realizační ceně, a tím zvyšují rentabilitu dané výroby.

4. Ostatní výnosy RV

Z ostatních výnosů je třeba k jednotlivým rostlinným výrobkům zahrnovat náhrady škod od pojišťoven, které lze přiřadit ke konkrétnímu výrobku RV (POLÁČKOVÁ a kol., 2010).

2.9 Kalkulace výnosů v živočišné výrobě

Kalkulační vzorec a náplň jednotlivých položek v živočišné výrobě

1. Tržby za výrobky ŽV, chovná a jatečná zvířata
2. Tržby za vedlejší výrobky ŽV
3. Podpory a dotace
4. Ostatní výnosy ŽV
5. Výnosy celkem

1. Tržby za výrobky ŽV, chovná a jatečná zvířata

Tržby za jednotlivé živočišné výrobky (např. mléko, vejce) a chovná a jatečná zvířata jsou nejpodstatnější součástí výnosů ŽV. Protože v živočišné výrobě jsou vlastní náklady zjišťovány za kalendářní rok, měly by se také tržby týkat příslušného kalendářního roku.

2. Tržby za vedlejší výrobky

Mezi ostatní výrobky související s chovem jednotlivých kategorií zvířat lze většinou zařadit jen chlévskou mrvu, pokud je předmětem prodeje.

3. Podpory a dotace

- Národní podpory
- Národní doplňkové platby
- Nepřímé podpory

4. Ostatní výnosy ŽV

Z ostatních výnosů je třeba k jednotlivým živočišným výrobkům zahrnovat náhrady škod od pojišťoven, které lze přiřadit ke konkrétnímu výrobku (zejména vyplývající z náhrad škod ze zemědělského pojištění zvířat) (POLÁČKOVÁ a kol., 2010).

3 METODIKA

3.1 Cíl práce

Cílem práce je zhodnocení struktury a ekonomiky hospodaření v ekologickém zemědělství ve zvoleném podniku. Práce bude dále zaměřena na výběr vhodných technologií rostlinné a živočišné výroby podle ekonomické výhodnosti a zabezpečení kontinuity podnikání.

3.2 Zkoumaný objekt

Zkoumaným objektem je podnik, který se zabývá zemědělskou prvovýrobou v ekologickém i konvenčním zemědělství.

Vstupní informace byly pořízeny z tohoto zemědělského podniku označeného jako „A“ (označení „A“ je z důvodu utajení podnikových informací).

3.3 Zdroje informací

Roční výkazy (rozvaha, výkaz zisku a ztráty, cash flow, výroční zpráva, rozbor hospodaření)

Informace dostupné z internetových stránek

Odborná literatura zaměřená na ekologické zemědělství

3.4 Zkratky

AEO	Agroenvironmentální opatření
B	Bramborářská výrobní oblast
BTPM	bez tržní produkce mléka
ČR	České republiky
ČSÚ	Český statistický úřad
DJ	dobytčí jednotka
DNHM	dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek

EU	Evropská unie
HV	hospodářský výsledek
KEZ	Kontrola ekologického zemědělství
LFA	Less Favoured Areas (znevýhodněné oblasti)
LPIS	veřejný registr půdy
MF	Ministerstvo financí
MZe	Ministerstvo zemědělství
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PHM	pohonné hmoty
RV	rostlinná výroba
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
Top-Up	doplňkové národní platby
TPP	trvalé travní porosty
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
ŽV	živočišná výroba

3.5 Období šetření

Šetření a jeho zpracování probíhalo za období let 2007 – 2009.

3.6 Postup práce

Získání informací

Prvním krokem k vytvoření teoretické části bylo sbírání dostupných materiálů a nastudování odborné literatury k problematice ekologického zemědělství. Veškeré uváděné informace z použité literatury a dalších zdrojů jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Uspořádání informací

Stěžejní částí bakalářské práce je praktická část, kde je využita metoda deskripce doplněná o tabulky tak, aby byla práce přehledná a názorná.

Za účelem dosažení hlavního cíle práce, byly stanoveny cíle dílčí. Dílčí cíle měly stanovit náklady a výnosy rostlinných a živočišných výrobků, dále pak výši poskytnutých dotací.

Vyhodnocení informací

Po vyhotovení kalkulací rostlinné a živočišné produkce, byla analyzována struktura těchto nákladů a porovnána s konvenčním zemědělstvím.

Návrh na možné zlepšení

V závěru bakalářské práce jsou uvedeny hlavní výsledky řešené problematiky a poskytnuty návrhy na možné zlepšení.

4 VLASTNÍ PRÁCE

4.1 Charakteristika podniku

Společnost „A“ v současné době obhospodařuje celkem 1 423,08 ha zemědělské půdy. Z toho orná půda představuje 700,96 ha a TTP (včetně luk a pastvin) 722,12 ha. Na části katastru o výměře 176,71 ha orné a 722,12 ha TTP hospodaří ekologickým systémem (viz Tabulka 1). Zbývající část půdy je v systému konvenčním.

V ekologickém systému podnik pěstuje na orné půdě obiloviny – pšenici ozimou špaldu, oves setý pluchatý, oves setý nahý, žito ozimé a svazenku. Plochy TTP sklízí na výrobu objemného krmiva (seno, senáž). Na pastvinách o výměře 442,42 ha vypásá dobytek.

V konvenčním systému hospodaření pěstuje na orné půdě řepku ozimou, pšenici, ječmen jarní, ječmen ozimý a kukuřici pro výrobu kukuřičné siláže. Živočišná výroba je zaměřena jednak na chov skotu BTPM, chov krav pro mléko a chov prasat.

4.1.1 Rostlinná výroba

Výměra zemědělské půdy

Tabulka 1: Výměra zemědělské půdy (ha)

Kultura	Výměra (ha)
Orná půda	176,71
Travní porosty	722,12
z toho louky	279,70
pastviny	442,42
Zemědělská půda celkem	898,83

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka 2: Osevní plochy pěstovaných plodin (ha)

Kultura	Rok 2008	Rok 2009
Pšenice ozimá špalda	35,20	35,29
Oves setý pluchatý	18,57	29,81
Oves setý nahý	45,71	0,00
Žito ozimé	40,33	73,03
Celkem obiloviny	139,81	138,13
Svazenka	32,80	15,32
Kukuřice	0,00	1,20
Víceleté píce, jetelotrávy	4,00	18,83
Celkem orná půda	176,61	173,48

Zdroj: vlastní šetření

Oves setý nahý se v roce 2009 nepěstoval z důvodu nízké poptávky na trhu. Žito mělo v roce 2009 nárůst ploch pěstování oproti roku 2008 o 32,7 ha (81 %) z důvodů dobrého zpeněžení na trhu v roce 2008.

Zásoby a produkce RV

Tabulka 3: Sklizeň obilovin

Druh	Plocha (ha)			Sklizeň (t)			Výnos (t/ha)		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Pšenice ozimá špalda	43,0	35,0	35,0	108,8	102,6	90,2	2,5	2,9	2,6
Oves setý pluchatý	37,0	19,0	30,0	96,5	39,0	88,0	2,6	2,1	2,9
Oves setý nahý	0,0	46,0	0,0	0,0	71,3	0,0	0,0	1,6	0,0
Žito ozimé	17,0	40,0	73,0	73,6	182,5	235,0	4,5	3,6	3,2
Celkem	97,0	140,0	138,0	278,9	395,4	413,2	2,87	2,82	2,99

Zdroj: vlastní šetření

Plocha kultury orná půda se v průměru pohybuje okolo 125 ha. Celková průměrná sklizeň obilovin činí 362,5 tun za období 2007 až 2009, což v průměru představuje produkci 2,9 t/ha.

Tabulka 4: Sklizeň ostatních plodin

Druh	Plocha (ha)			Sklizeň (t)			Výnos (t/ha)		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Svazenka	24,60	32,80	15,00	7,68	8,30	0,80	0,31	0,25	0,05
Hořčice	31,90	0,00	0,00	12,00	0,00	0,00	0,38	0,00	0,00
Celkem	56,50	32,80	15,00	19,68	8,30	0,80	0,35	0,25	0,05

Zdroj: vlastní šetření

Hektarový výnos svazenky ovlivnily živelné události 25. července 2009 (povodeň) a 2. srpna 2009 (krupobití).

Tabulka 5: Rostlinná produkce (t)

Druh produktu	Rok		
	2007	2008	2009
Sláma	484,4	436,8	365,4
Seno	974	524,9	263
Senáž	2 292	3 469,4	2 285,2
Siláž	0	0	0
Kompost	2 300	2 000	658
Zelená píce	13 474,5	16 278,3	9 731,8

Zdroj: vlastní šetření

Podnik ročně vytvoří průměrně 429 tun slámy. Seno a senáž slouží jako objemné krmivo pro výkrm skotu. Siláž se v ekologickém systému nevytváří. Největší objem produkce představuje zelená píce (průměrně 13 162 tun).

Tabulka 6: Rozdělení zásob výrobků RV (t)

Plodina	Produkce (t)		Prodej (t)		Spotřeba (t)		Zásoba (t)	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Žito ozimé	182,5	235	182,5	0	0	0	0	235
Pšenice ozimá špalda	102,6	90,2	90,6	0	12	20	0	70,2
Oves setý pluchatý	39	88	2,2	0	0	0	36,8	88
Oves setý nahý	71,3	0	70,8	0	0	0	0,5	0
Svazanka	8,3	0,8	0	0	0	0	8,3	0,8

Zdroj: vlastní šetření

Veškerá ekologická produkce z roku 2009 se prodala až na jaře 2010.

4.1.2 Živočišná výroba

Tabulka 7: Stavy skotu (ks)

Skot	Rok		
	2007	2008	2009
Krávy BTPM	188	217	240
Plemenní býci	6	6	7
Telata savá BTPM	21	26	98
Jalovice chovné BTPM	64	100	95
Jalovice březí BTPM	38	30	0
Celkem skot	317	379	440

Zdroj: vlastní šetření

V živočišné výrobě se podnik věnuje pouze chovu skotu na maso. Průměrný stav skotu je 379 kusů, z toho největší zastoupení mají krávy BTPM a to 215 kusů.

Tabulka 8: Prodej zástavového skotu

Středisko	Rok 2007		Rok 2008		Rok 2009	
	ks	kg	ks	kg	ks	kg
Starov	40	8 471	7	991	114	26 921

Zdroj: vlastní šetření

Tabulka 9 ukazuje, kolik skotu (telat, jalovic a krav BTPM) bylo v daném roce prodáno a kolik činila celková hmotnost prodaného skotu.

Tabulka 9: Krmiva

Kategorie zvířat	Krmné dny	Objemná krmiva (kg/ks/den)	Objemná krmiva (t/rok)	Jadrná krmiva (kg/ks/den)	Jadrná krmiva (t/rok)	Ostatní krmiva (kg/ks/den)	Ostatní krmiva (t/rok)
Krávy BTPM + plemenní býci	85 176	38,16	3 250,3	0,00	0,00	0,03	2,6
Telata savá BTPM	42 112	6,76	284,7	0,00	0,00	0,00	0,00
Mladý chovný skot BTPM	34 876	27,58	961,9	0,00	0,00	0,02	0,7
Vysokobřezí jalovice BTPM	4 341	34,05	147,8	0,00	0,00	0,03	0,1
Celkem	166 505		4 644,7		0,00		3,4

Zdroj: vlastní šetření

V roce 2009 činila spotřeba objemných krmiv 4 644,7 tun. Jadrná krmiva (luštěniny, obiloviny, olejniny) se pro výkrm ekologického skotu nepoužívala. Spotřeba ostatních krmiv činila 3,4 tuny.

4.2 Dotace

Tabulka 10: Dotace (v tisících)

Specifikace dotace	Druh dotace	2007	2008	2009
SZIF – přímé platby	SAPS jednotná platba na plochu	2 515	2 760	3 949
	TOP UP doplňková platba celkem	931	2 256	2 466
	TOP UP – chov přežvýkavců	621	407	445
	TOP UP – chov krav BTPM	0	643	761
	TOP UP – zemědělská půda	0	1 206	1 260
	TOP UP – pěstování plodin na orné půdě	310	0	0

Pokračování Tabulky 10

Specifikace dotace	Druh dotace	2007	2008	2009
SZIF - program rozvoje venkova	LFA méně příznivé oblasti	3 051	2 913	2 833
	AEO agroenvironmentální opatření	4 387	4 107	4 971
	AEO – EAFRD ekologické zemědělství	2 154	2 073	2 786
	AEO – ošetřování travních porostů	2 017	1 828	1 812
	AEO – pěstování meziplodin	144	136	282
	AEO – doučtování pěstování meziplodin r. 2008	0	0	91
	AEO – zatravňování orné půdy	72	70	0
	AEO (rozdíl doh. účtu akt.)	0	-164	0
	OSA I. – využívání poradenských služeb	30	0	32
MZe ČR	Udržování a zlepšení genetického potenciálu	50	21	23
	Kontrola užitkovosti	20	21	23
	Nákup plemenného býka	30	0	0
	Nákazový fond	27	20	19
	Neškodné odstraňování kadáverů	19	19	19
	NOP IBR	8	1	0
	Zmírnění škod na polních kulturách	225	0	0
	Povodně 2006	225	0	0
PGRLF	Podpora pojištění	195	0	239
	Pojištění plodin a zvířat	195	0	239
	Podpora úroků	388	88	41
Celkem		11 799	12 001	14 573

Zdroj: vlastní šetření

Společnost „A“ čerpá dotace ze Státního zemědělského intervenčního fondu (přímé platby a program rozvoje venkova), dále pak z Ministerstva zemědělství a Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu, a. s.

Nejvýznamnější položku dotací tvoří agroenvironmentální opatření podle nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů. Takto podnik získal průměrně 4 488 tisíc korun ročně. Další značnou podporu hospodaření představuje Jednotná platba na plochu, která činí 3 075 tisíc korun. Podpora méně příznivých oblastí tvoří taktéž významnou položku a to 2 932 tisíc korun. Značnou subvenci podnik získává i z dotací TOP UP a to v průměru 1 884 tisíc korun ročně.

4.3 Struktura nákladů

Každý podnik musí nezbytně sledovat náklady jednotlivých výrobků. Hlavní důvod, proč podniky sledují vývoj nákladů, je ten, že chtějí stanovit náklady na jednotku výroby. Náklady sledují také proto, aby je mohli porovnat s tržbami, případně finančními výnosy. V tržním prostředí ceny zemědělských výrobků značně kolísají, to velmi ztěžuje plánování výroby do budoucna.

Ústav zemědělské ekonomiky a informací od roku 2002 každoročně zveřejňuje na svých webových stránkách strukturu nákladů vybraných výrobků rostlinné a živočišné výroby. Tato struktura průměrných nákladů v bramborářské zemědělské výrobní oblasti (v tabulce označena písmenem B) byla dále doplněna o výši nákladů, které měl podnik „A“ v roce 2009.

Následující tabulky rostlinné výroby zobrazují nákladovost pšenice ozimé špaldy, ovsu setého pluchatého a žita ozimého. U těchto komodit představovaly významnou položku celkových nákladů náklady na osiva, hnojiva a mzdy. V živočišné výrobě byly sledovány náklady na telata, jalovice a krávy bez tržní produkce mléka. Významnými položkami celkových nákladů u skotu jsou vlastní krmiva, mzdové náklady a výrobní režie. U produktů rostlinné výroby jsou náklady sledovány v Kč/ha, u průměrné realizační ceny v Kč/t. V živočišné výrobě jsou porovnávány náklady v Kč/365 KD popř. v Kč/kg.

Tabulka 11: Pšenice ozimá špalda

Ukazatel	Měrná jednotka	Náklady 2009	
		Výrobní oblast B	Podnik "A"
Osiva (sadba) - nakupovaná	Kč/ha	1 526	0
Osiva (sadba) - vlastní	Kč/ha	182	2 834
Hnojiva - nakupovaná	Kč/ha	3 366	0
Hnojiva - vlastní	Kč/ha	220	1 444
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 880	522
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	416	0
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	8 589	4 800
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	1 762	784
Mzdové a osobní náklady přímé	Kč/ha	430	884
pomocných činností a režijní	Kč/ha	2 339	1 334
Mzdové a osobní náklady celkem	Kč/ha	2 769	2 218
Odpisy DNHM - přímé	Kč/ha	13	75
Náklady pomocných činností	Kč/ha	2 932	1 147
Výrobní režie	Kč/ha	2 198	1 804
Správní režie	Kč/ha	730	1 520
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	18 993	12 348
Podíl hlavního výrobku	%	88	88
Vlastní náklady výrobku	Kč/ha	16 713	10 866
Hektarový výnos	t/ha	6,15	2,6
Vlastní náklady výrobku	Kč/t	2 719	4 179
Tržby za výrobky	Kč/ha	18 495	0
Prodané množství	t/ha	4,89	0
Průměrná realizační cena	Kč/t	3 785	0

Zdroj: vlastní šetření

Největší položku přímých materiálových nákladů v roce 2009 tvořila vlastní osiva a vlastní statková hnojiva. Celkové přímé materiálové náklady jsou o 44 % nižší

v porovnání s průměrnými podniky v bramborářské zemědělské výrobní oblasti. Je to dáno tím, že podnik „A“ nenakupoval žádná průmyslová hnojiva, vystačil si pouze s vlastní produkcí statkových hnojiv. V roce 2009 nenakupoval osiva. Z tabulky 11 je dále patrné, že prostředky ochrany rostlin jsou v porovnání s konvenčním hospodařením minimální. Nebyly používány pesticidy, ani minerální hnojiva, byla vysévána nemořená osiva. V ekologickém zemědělství není žádoucí vyřadit všechna minerální hnojiva, podnik může i nadále používat povolená fosforečná, draselná a vápenatá hnojiva, která v daném období nenakupoval.

Celkové vlastní náklady jsou v porovnání s konvenčním hospodařením o 35 % nižší, hektarový výnos plodin byl v průměru o 58 % nižší. Z toho vyplývá, že vlastní náklady výrobku jsou o 54 % vyšší než náklady konvenčního zemědělství z důvodu dosahování nízkého výnosu plodin na jeden hektar. Podnik v roce 2009 nerealizoval žádné tržby.

Tabulka 12: Oves setý pluchatý

Ukazatel	Měrná jednotka	Náklady 2009	
		Výrobní oblast B	Podnik "A"
Osiva (sadba) - nakupovaná	Kč/ha	1 335	296
Osiva (sadba) - vlastní	Kč/ha	170	604
Hnojiva - nakupovaná	Kč/ha	1 729	0
Hnojiva - vlastní	Kč/ha	237	2 139
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	655	0
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	192	0
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	4 319	3 039
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	1 036	784
Mzdové a osobní náklady přímé	Kč/ha	330	884
pomocných činností a režijní	Kč/ha	1 552	1 334
Mzdové a osobní náklady celkem	Kč/ha	1 882	2 218
Odpisy DNHM - přímé	Kč/ha	0	75
Náklady pomocných činností	Kč/ha	1 882	1 147
Výrobní režie	Kč/ha	1 591	1 804

Pokračování Tabulky 12

Ukazatel	Měrná jednotka	Náklady 2009	
		Výrobní oblast B	Podnik "A"
Správní režie	Kč/ha	539	1 520
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	11 249	10 587

Podíl hlavního výrobku	%	85	85
Vlastní náklady výrobku	Kč/ha	9 561	8 999
Hektarový výnos	t/ha	3,52	2,90
Vlastní náklady výrobku	Kč/t	2 719	3 103

Tržby za výrobky	Kč/ha	12 102	0
Prodané množství	t/ha	2,64	0
Průměrná realizační cena	Kč/t	4 577	0

Zdroj: vlastní šetření

Vlastní statková hnojiva představovala jediný přívod rostlinných živin do půdy pro oves. Jsou nejvyšší hodnotou v celkových přímých materiálových nákladech. Jiná hnojiva se v roce 2009 nenakupovala. Podnik použil ze 2/3 vlastní osivo a z 1/3 osivo nakupované. Prostředky ochrany rostlin se v daném období nenakupovaly. Celkové přímé materiálové náklady byly o 30 % nižší, než činil průměr bramborářské zemědělské výrobní oblasti.

Celkové vlastní náklady byly o 6 % nižší ve srovnání s konvenčním hospodařením. Hektarový výnos byl o 18 % nižší, což ukazuje, že vlastní náklady výrobku byly v ekologickém zemědělství o 14 % vyšší než průměr bramborářské výrobní oblasti. Ani tuto plodinu podnik v roce 2009 nezpeněžil, tudíž musel dorovnat veškeré náklady přijatými dotacemi.

Tabulka 13: Žito ozimé

Ukazatel	Měrná jednotka	Náklady 2009	
		Výrobní oblast B	Podnik "A"
Osiva (sadba) - nakupovaná	Kč/ha	2 280	1 434
Osiva (sadba) - vlastní	Kč/ha	95	0
Hnojiva - nakupovaná	Kč/ha	2 593	855
Hnojiva - vlastní	Kč/ha	247	1 200
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 698	126
Ostatní přímý materiál	Kč/ha	95	0
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/ha	7 008	3 615
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/ha	1 375	784
Mzdové a osobní náklady přímé	Kč/ha	391	884
pomocných činností a režijní	Kč/ha	2 006	1 334
Mzdové a osobní náklady celkem	Kč/ha	2 398	2 218
Odpisy DNHM - přímé	Kč/ha	11	75
Náklady pomocných činností	Kč/ha	2 030	1 147
Výrobní režie	Kč/ha	2 271	1 804
Správní režie	Kč/ha	690	1 520
Vlastní náklady celkem	Kč/ha	15 783	10 379
Podíl hlavního výrobku	%	88	88
Vlastní náklady výrobku	Kč/ha	13 889	9 134
Hektarový výnos	t/ha	5,41	3,2
Vlastní náklady výrobku	Kč/t	2 569	2 854
Tržby za výrobky	Kč/ha	17 650	0
Prodané množství	t/ha	3,80	0
Průměrná realizační cena	Kč/t	4 650	0

Zdroj: vlastní šetření

Nakupované osivo žita ozimého představovalo největší položku přímých materiálových nákladů. Oproti jiným plodinám podnik nepoužil osiva vlastní. Z průměru bramborářské výrobní oblasti je patrné, že podniky osivo této plodiny spíše nakupují. V roce 2009

byla aplikována vlastní statková hnojiva a nakupovaná fosforečná hnojiva. Podnik k ochraně rostlin použil i povolené přípravky na ochranu rostlin, které představují pouze 7 % průměru bramborářské zemědělské oblasti.

Celkové vlastní náklady na žito ozimé se ve sledovaném období pohybovaly 34 % pod průměrem bramborářské výrobní oblasti. Hektarový výnos byl i zde nižší. Výnos této plodiny dosahuje v porovnání s konvenčním zemědělstvím pouze 59 %. Celkové vlastní náklady výrobku byly o 11 % vyšší než průměrné náklady výrobku v bramborářské zemědělské výrobní oblasti. Jak už tomu bylo u předchozích plodin, ani zde podnik v roce 2009 nerealizoval žádné tržby, a tudíž musel veškeré náklady hradit z dotací. Veškerá ekologická produkce byla prodána až na jaře roku 2010.

Tabulka 14: Telata

Ukazatel	Měrná jednotka	Náklady 2009	
		Výrobní oblast B	Podnik „A“
Krmiva (steliva) - nakupovaná	Kč/365 KD	4 190	7
Krmiva (steliva) - vlastní	Kč/365 KD	4 530	1 117
Léčiva a desinfekční prostředky	Kč/365 KD	288	47
Ostatní přímý materiál	Kč/365 KD	394	0
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/365 KD	9 402	1 171
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/365 KD	858	1 305
Mzdové a osobní náklady přímé	Kč/365 KD	2 281	2 829
pomocných činností a režijní	Kč/365 KD	1 369	1 060
Mzdové a osobní náklady celkem	Kč/365 KD	3 650	3 889
Odpisy DNHM	Kč/365 KD	237	67
Náklady pomocných činností	Kč/365 KD	339	912
Výrobní režie	Kč/365 KD	891	3 680
Správní režie	Kč/365 KD	1 445	1 208
Vlastní náklady celkem	Kč/365 KD	16 827	12 232

Tržby	Kč/365 KD	.	13 631
Prodané množství	kg/365 KD	.	225
Průměrná realizační cena	Kč/kg	.	61

Zdroj: vlastní šetření

Telata jsou krmena převážně vlastními krmivy. Necelé 1 % tvoří krmiva nakupovaná. Náklady na veterinární ošetřování zvířat jsou v podniku podstatně nižší, než ukazuje průměr konvenčního zemědělství. Velmi významnou položku ve výkrmu telat představují mzdové náklady. V porovnání s průměrem bramborářské zemědělské výrobní oblasti jsou tyto náklady srovnatelné. Další vysokou položku ve struktuře nákladů zaujímá výrobní a správní režie. Celkové vlastní náklady jsou 27 % pod průměrem sledované výrobní oblasti.

Tržby za prodaná telata byly vyšší o 11 % než náklady na jejich chov. To znamená, že podnik na pokrytí nákladů na telata nemusel použít žádné prostředky z dotací. V roce 2009 se prodalo celkem 90 kusů telat, která dohromady vážila 20 279 kilogramů. Průměrná realizační cena za kilo živé hmotnosti telat činila 61 Kč.

Tabulka 15: Jalovice do 2 let

Ukazatel	Měrná jednotka	Náklady 2009	
		Výrobní oblast B	Podnik „A“
Krmiva (steliva) - nakupovaná	Kč/365 KD	1 197	78
Krmiva (steliva) - vlastní	Kč/365 KD	5 537	3 934
Léčiva a desinfekční prostředky	Kč/365 KD	62	0
Ostatní přímý materiál	Kč/365 KD	281	0
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/365 KD	7 077	4 012
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/365 KD	1 252	1 305
Mzdové a osobní náklady přímé	Kč/365 KD	1 927	2 829
pomocných činností a režijní	Kč/365 KD	1 325	1 060
Mzdové a osobní náklady celkem	Kč/365 KD	3 252	3 889
Odpisy DNHM	Kč/365 KD	460	67
Náklady pomocných činností	Kč/365 KD	624	912
Výrobní režie	Kč/365 KD	843	3 680
Správní režie	Kč/365 KD	1 205	1 208
Vlastní náklady celkem	Kč/365 KD	14 713	15 073

Tržby	Kč/365 KD	1 916	12 177
Prodané množství	kg/365 KD	52	277
Průměrná realizační cena	Kč/kg	37	44

Zdroj: vlastní šetření

Stejně jako telata se i jalovice krmily hlavně vlastními krmivy (Tabulka 9). Pouze 2 % krmiv představovala nakupovaná krmiva. K výkrmu sloužila hlavně objemná krmiva. Jadrná krmiva se pro výkrm nepoužívala. Mzdové náklady převyšovaly průměr nákladů v bramborářské výrobní zemědělské oblasti o 20 %. V neposlední řadě i výrobní režie představuje významnou položku nákladů. Celkové vlastní náklady byly ve srovnání s konvenčním zemědělstvím vyšší, ale pouze o 3 %.

Tržby za prodanou jalovici byly ve výši 12 177 Kč za kus, což je o 19 % méně než činily náklady na její odchov. Chov jalovic musel být dotován. Ve sledovaném období podnik prodal 24 kusů jalovic o celkové hmotnosti 6 642 kilogramů. Průměrná realizační cena dosáhla 44 Kč za kilogram živé hmotnosti.

Tabulka 16: Krávy bez tržní produkce mléka

Ukazatel	Měrná jednotka	Náklady 2009	
		Výrobní oblast B	Podnik „A“
Krmiva (steliva) - nakupovaná	Kč/365 KD	635	133
Krmiva (steliva) - vlastní	Kč/365 KD	5 515	5 309
Léčiva a desinfekční prostředky	Kč/365 KD	230	32
Ostatní přímý materiál	Kč/365 KD	741	30
Přímé materiálové náklady celkem	Kč/365 KD	7 121	5 504
Ostatní přímé náklady a služby	Kč/365 KD	1 471	1 305
Mzdové a osobní náklady přímé	Kč/365 KD	2 391	2 829
pomocných činností a režijní	Kč/365 KD	1 927	1 060
Mzdové a osobní náklady celkem	Kč/365 KD	4 322	3 889
Odpisy DNHM a zvířat	Kč/365 KD	3 489	3 728
Náklady pomocných činností	Kč/365 KD	1 011	912
Výrobní režie	Kč/365 KD	1 420	3 680
Správní režie	Kč/365 KD	2 519	1 208
Vlastní náklady celkem	Kč/365 KD	21 349	20 226

Tržby	Kč/365 KD	21 546	0
Prodané množství	Kg/365 KD	566	0
Průměrná realizační cena	Kč/kg	38	0

Zdroj: vlastní šetření

Nejvyšší položku přímých materiálových nákladů představovala vlastní krmiva. Podnik využívá co největší množství vlastních krmiv k minimalizaci nákladů, protože nakupovaná ekologická krmiva jsou velmi drahá. Nakupovaná krmiva pro výkrm krav bez tržní produkce mléka tvořila pouze 2 %. Opět i zde představovaly mzdové náklady a výrobní režie významnou položku vlastních nákladů. Lze konstatovat, že celkové vlastní náklady na zvíře a rok jsou přibližně stejné jako u konvenčních podniků.

V roce 2009 podnik nerealizoval žádný prodej krav bez tržní produkce mléka. Stádo krav nebylo v daném roce brakováno z důvodu rozšíření chovu. Na pokrytí nákladů chovu bylo nezbytné použít finanční prostředky z dotací.

5 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení struktury a ekonomiky hospodaření v ekologickém zemědělství ve zvoleném podniku. Práce byla zaměřena na výběr vhodných technologií rostlinné a živočišné výroby podle ekonomické výhodnosti a zabezpečení kontinuity podnikání. Hodnocení probíhalo v letech 2007 – 2009, ekonomická situace podniku byla hodnocena za rok 2009.

Z řešené problematiky vyplývají tyto hlavní výsledky:

Podnik hospodaří nejen v režimu ekologického zemědělství, ale z větší části má provozy konvenčního zemědělství. Tyto provozy jsou odděleny a vše je v souladu se zákonem o ekologickém zemědělství. Ze zisku konvenčního zemědělství v roce 2009 pokryl náklady na hospodaření v ekologickém zemědělství za tu část produkce, kterou v roce 2009 uskladnil a prodal až v roce 2010.

V roce 2010 podnik prodal 805 q pšenice ozimé špalda za 429 901 Kč. Tržby za jednu tunu pšenice činily 5 340 Kč. Hektarový výnos byl 2,6 t/ha, tudíž celkové tržby na hektar se rovnají 13 884 Kč. Náklady na hektar činily 12 348 Kč. Osetá výměra představovala 35,29 ha. Z prodeje pšenice ozimé podnik realizoval zisk ve výši 54 205 Kč.

Dále bylo prodáno 880 q ovsa pluchatého celkem za 220 069 Kč. Tržby za jednu tunu činily 2 500 Kč. Hektarový výnos byl 2,9 t/ha. Celkové tržby na jeden hektar se rovnají 7 250 Kč. Náklady na jeden hektar činily 10 587 Kč. Osetá výměra tvořila 29,81 ha. Prodej ovsa pluchatého byl ztrátový a podnik musel částku 99 476 Kč dorovnat z přijatých dotací.

V uvedeném období podnik prodal ještě 1 837 q žita ozimého za 367 320 Kč. Tržby za jednu tunu činily 2 000 Kč. Hektarový výnos byl 3,2 t/ha. Celkem za jeden hektar utřil

6 400 Kč. Náklady na jeden hektar představovaly 10 379 Kč. Osetá výměra tvořila 73,03 ha. I prodej žita ozimého byl ztrátový. Částku 290 586 Kč musel podnik hradit z vlastních zdrojů.

V kalkulaci nákladů se ukázalo, že v režimu ekologického zemědělství jsou hektarové výnosy výrazně nižší než v konvenčním zemědělství. To způsobuje, že i při nižších celkových nákladech na jeden hektar jsou výrobní náklady pěstovaných plodin vyšší než v konvenčním prostředí.

Podnik v roce 2009 prodal 90 kusů telat. Tržby za jeden kus činily 13 631 Kč. Náklady na chov představovaly 12 232 Kč. Výsledek hospodaření z prodeje jednoho kusu telete byl 1 399 Kč. Celkem za prodej telat podnik utržil 1 259 10 Kč.

Naopak prodej jalovic byl ztrátový. Tržby za kus činily 12 177 Kč. Náklady chovu sahaly do výše 15 073 Kč. Hospodářský výsledek z prodeje jednoho kusu jalovice byla ztráta 2 896 Kč. Podnik v daném roce prodal 24 kusů, tudíž z přijatých dotací musel dorovnat částku 69 504 Kč.

V roce 2009 podnik rozšiřoval základní stádo krav tím, že neprovedl brakaci. Náklady na chov jedné krávy činily 20 226 Kč. Celkové náklady na chov 240 kusů krav sahaly do výše 4 854 240 Kč, část těchto nákladů pokrývaly dotace.

Rozhodování o struktuře rostlinné výroby v době zakládání porostu jednotlivých plodin probíhá v době, kdy cena později prodávané produkce jednotlivých plodin je neznámá a velmi obtížně předpověditelná. Analýza předchozích let zatím neumožňuje odhadovat budoucí vývoj cen zemědělských výrobců. Podniky, které v době sklizně zjistí nevýhodné cenové relace a dosavadní výsledek hospodaření umožňuje hospodařit se ziskem, pak takovou rostlinnou produkci v podniku uskladní a čekají na období, kdy ceny této produkce budou vyšší. O podobné situaci nelze hovořit u produkce živočišné výroby – chovu skotu, protože obměna struktury stáda je dlouhá a trvá při zachování příznivé produkční výkonnosti přibližně 4 – 5 let.

Pokud podnik vyčkává s prodejem rostlinné produkce, jako v případě hodnoceného podniku a výhodné ceny se nedočká, je nucen se skladované produkce zbavit, aby si vyprázdnil své sklady. Proto podnik svou produkci prodal za podstatně nižší cenu, než původně očekával.

Z šetření vyplývá, že podnik není schopen hospodařit bez finančních podpor. Dotace jsou pro provoz v ekologickém režimu hospodaření pro podnik nutné, přinejmenším k zajištění shodné ziskovosti s podniky konvenčními. Bez přijatých dotací by hodnocený podnik nemohl v tržním prostředí existovat.

V ekologickém zemědělství navíc přistupují problémy, kdy tento způsob hospodaření realizovaný na větších plochách 100 a více hektarů vyžaduje vyšší sezonní pracovní nasazení včetně ruční práce (likvidace plevelů, škůdců aj.). Ze zjištěného šetření a řízených rozhovorů vyplývá, že při nezvládnutí zaplevelení pěstovaných rostlin dochází k jejich strmému výnosovému poklesu a k šíření semen plevelů do okolí.

Dále z šetření také vyplývá, že v technologiích pěstování plodin v režimu ekologického zemědělství dochází k neřešitelné situaci při výskytu šťovíku kyselého a kadeřavého a také pcháče osetu, ale také ostatních plevelů. Jejich eradikace je vázána na ruční práci a ta je v potřebném rozsahu nedostupná.

Podmínky k hospodaření a omezující podmínky vyplývající z legislativy ekologického zemědělství neumožňují odpovídajícím způsobem zajistit nárůst výnosů a dosáhnout lepších podmínek pro zpeněžení vlastní produkce. Ziskovost výroby nelze dosáhnout snížením nákladů na pěstování plodin a chov hospodářských zvířat. Podnik zůstává odkázán na příjem finančních podpor – dotací.

Zhodnocený podnik v roce 2007 hospodařil ziskově, v roce 2008 a 2009 se ztrátou i se započtenými dotacemi. Ztráta byla zapříčiněna zejména velmi nízkou výkupní cenou mléka a vepřového masa. Tuto ztrátu vždy uhradil z podnikových rezerv.

6 SUMMARY

PODNIKÁNÍ V EKOLOGICKÉM ZEMĚDĚLSTVÍ

Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení struktury a ekonomiky hospodaření v ekologickém zemědělství ve zvoleném podniku. V teoretické části jsou poznámky, které vysvětlují základní pojmy ekologického zemědělství, jeho cíle a principy. Následující subkapitoly jsou zaměřeny na současný stav ekologického zemědělství, kontrolu a dotace. Pozornost je věnována zejména problematice kalkulací. V praktické části je analýza struktury nákladů a výnosů rostlinné a živočišné výroby. Z analýzy vyplývá, že by se podnik měl především soustředit na zvyšování výnosů a lepší zpeněžení vlastní produkce. Analýza také ukazuje, že podnik není schopen hospodařit bez finančních podpor.

Klíčová slova:

ekologické zemědělství, dotace v zemědělství, kalkulační vzorec, rostlinná a živočišná výroba

BUSINESS IN THE ECOLOGICAL AGRICULTURE

The aim of this thesis was to evaluate the structure and the economics of organic farming in the chosen company. There are some notes from literature in the theoretical part, which explain the basic concepts of organic farming, its objectives and principles. Following sections focus on the current status of organic agriculture, control and subsidies. Special attention is paid to the issue of calculation. There is an analysis of the structure of costs and incomes of vegetable and livestock production in the practical part. The analysis shows that the company should have been focused on increasing income and better realization of their own production. Also the conclusion of the analysis is that the company is unable to manage without financial support.

Keywords:

ecological agriculture, subsidies in agriculture, costing mode, vegetable and livestock production

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

FIBÍROVÁ, J., ŠOLJAKOVÁ, L., WAGNER, J.: *Nákladové a manažerské účetnictví*. Praha: ASPI, a. s., 2007, 432 s. ISBN 978-80-7357-299-0

HOLMAN, R.: *Ekonomie*. 4. aktualizované vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, 710 s. ISBN 80-7179-891-6

KONVALINA, P.: *Právní normy a dotace v ekologickém zemědělství*. České Budějovice: Zemědělská fakulta JU, 2007, 39 s. ISBN 978-80-7394-014-0

KRÁL, B.: *Manažerské účetnictví*. Praha: Management Press, 2003, 547 s. ISBN 80-7261-062-7

KRUTINA, V., NOVOTNÁ, M.: *Ekonomika podniku*. České Budějovice: Zemědělská fakulta JU, 2004, 100 s. ISBN 80-7040-732-8

MOUDRÝ, J. a kol.: *Ekologické zemědělství*. České Budějovice: Zemědělská fakulta JU, 2007, 219 s. ISBN 978-80-7394-046-1

MOUDRÝ, J. a kol.: *Kontrola a certifikace bioprodukce*. České Budějovice: Zemědělská fakulta JU, 2007, 50 s. ISBN 978-80-7394-027-0

POLÁČKOVÁ, J. a kol.: *Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství*. Praha: ÚZEI, 2010, 73s. ISBN 978-80-86671-75-8

Ročenka ekologického zemědělství v České republice. Praha: MZe, 2009, 39 s.

Dostupný z WWW:

<http://eagri.cz/public/web/file/67868/Rocenka_2009_web_komplet.pdf>.

ISBN 978-80-7084-927-9

SYNEK, M. a kol.: *Manažerská ekonomika.* 3. přepracované a aktualizované vydání.

Praha: Grada Publishing a. s., 2003, 472 s. ISBN 80-247-0515-X

SYNEK, M. a kol.: *Podniková ekonomika.* Praha: C. H. Beck, 1999, 456 s.

ISBN 80-7179-228-4

ŠARAPATKA, B., URBAN, J. a kol.: *Ekologické zemědělství v praxi.* Šumperk: PRO-

BIO Svaz ekologických zemědělců, 2006, 502 s. ISBN 978-80-903583-0-0

Úplné znění zákona č. 242/2000 Sb. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., 2009,

151 s. ISBN 978-80-7084-869-2

Dotace [online]. Praha: Oficiální stránky ministerstva zemědělství. c2009 – 2010 [cit.

2011-02-13]. Dostupné z WWW: < <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/> >.

<http://www.eagri.cz>

<http://www.uzei.cz>

8 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Výměra zemědělské půdy (ha)	33
Tabulka 2: Osevní plochy pěstovaných plodin (ha).....	34
Tabulka 3: Sklizeň obilovin	35
Tabulka 4: Sklizeň ostatních plodin	35
Tabulka 5: Rostlinná produkce (t).....	36
Tabulka 6: Rozdělení zásob výrobků RV (t)	36
Tabulka 7: Stavby skotu (ks)	37
Tabulka 8: Prodej zástavového skotu.....	37
Tabulka 9: Krmiva	38
Tabulka 10: Dotace (v tisících)	38
Tabulka 11: Pšenice ozimá špalda	41
Tabulka 12: Oves setý pluchatý	42
Tabulka 13: Žito ozimé	44
Tabulka 14: Telata savá.....	45
Tabulka 15: Jalovice do 2 let	47
Tabulka 16: Krávy bez tržní produkce mléka.....	48